

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.20.486/2012/3.szám

A Szegedi Ítéltábla az 1000. számú Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Dantesz Péter ügyvéd) által képviselt felperesnek - dr. Bohács Zsolt ügyvéd által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2012. július 3. napján kelt 2.P.20.706/2012/6. számú ítélete ellen a felperes 7. sorszám alatt benyújtott fellebbezése alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletét **helybenhagyja**.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 200 000 (kettőszázezer) Ft másodfokú perköltséget.

Kötelezi a felperest, hogy hivatalos lelet készítésének terhe mellett 8 napon belül rójon le 544 000 (ötszáznegyvennégyezer) Ft elsőfokú- és 725 300 (hétszázhuszonötezer-háromszáz) Ft másodfokú eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S :

A felperes pénzügyi lízingszerződést kívánt kötni az alperessel a **(forgalmi rendszám)** forgalmi rendszámú **(gépjármű típusa)** típusú gépkocsira, amelyet az **(A.)** Kft-től lehetett megvásárolni 6 500 000 Ft vételárért. Ennek érdekében 2008. május 20. napján finanszírozási kérelmet nyújtott be az alpereshez devizaalapú személygépjármű-hitel igénybevétele céljából. Ebben rögzítésre kerültek a lízingelni kívánt gépjármű adatai, annak vételára, a felperes által fizetendő önrész (1 250 000 Ft), az igényelt kölcsön összege (5 250 000 Ft), a törlesztési ütemterv havi azonos összegű törlesztőrészekkel, valamint az összes törlesztőrészlet összege (8 871 240 Ft). Tartalmazta továbbá az okirat az ügyleti kamat mértékét 11,5 %-ban, a THM-et 12,99 %-ban, emellett mértékadó devizanemként a svájci frankot jelölte meg, mértékadó árfolyamként pedig 148,96 Ft-ot 2008. május 19. napjára vonatkozóan.

Az alperes 2008. május 27. napján ún. tájékoztató ajánlatot tett a felperesnek, amely a finanszírozási kérelemhez képest 11,51 % ügyleti kamatot tartalmazott, s a kérelemben szereplőtől eltérő mértékben, 9 666 520 Ft-ban határozta meg az összes törlesztőrészlet összegét. Ugyanezen a napon azonos tartalommal került sor a finanszírozási kérelem visszaigazolására, amely alapján a peres felek 2008. május 27. napján megkötötték a **(lízingszerződés száma)** számú egyedi lízingszerződést.

A szerződés 1. pontja rögzíti, hogy az egyedi lízingszerződésben nem szabályozott kérdéseket az alperes gépjármű lízing tevékenységre vonatkozó **(üzletszabályzat jele)** jelű Üzletszabályzata tartalmazza, amely a szerződés elválaszthatatlan részét képezi.

A 2. pont szerint a lízingbevevő kijelenti, hogy az egyedi lízingszerződésben, valamint az Üzletszabályzatban foglaltakat megismerte, megértette és azt a szerződés aláírásával magára nézve kötelezőnek ismeri el, valamint az Üzletszabályzat átvételét a szerződés aláírásával nyugtázza.

A 3. pont mértékadó devizanemként a svájci frankot (CHF) tünteti fel.

A 4. pont a következőket tartalmazza: „A lízingbevevő által választott kamatváltozás I. és kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) elszámolási mód: normál deviza alapú finanszírozás (normál deviza konstrukció). A kamatváltozás I-et és kamatváltozás II-t (árfolyamváltozás) a lízingbevevő a lízingbeadó hirdetménye szerinti gyakorisággal köteles megfizetni.

A 6. pont forint devizanemben feltüntetve tartalmazza egyebek mellett az első lízingdíj összegét, a havi lízingdíjak összegét és a törlesztések számát, a tőketartozást, valamint az összes lízingdíj összegét.

Az alperes egyedi lízingszerződéshez kapcsolódó **(üzletszabályzat jele)** számú Üzletszabályzatának I. pontja rögzíti az Üzletszabályzatban alkalmazott fogalom-meghatározásokat. Ezek szerint

- a normál deviza konstrukció azt jelenti, hogy amennyiben a mértékadó devizanem nem forint, a lízingbevevő a kamatváltozás I. és II-t a lízingbeadó Hirdetménye szerint köteles megfizetni (6. pont);
- a fix deviza konstrukció lényege, hogy amennyiben a mértékadó devizanem nem forint, a lízingbevevővel a kamatváltozás I. és II. elszámolása a futamidő végén történik, amennyiben a futamidő alatt nem következik be rendkívüli kamat és / vagy árfolyam esemény (7. pont);
- a mértékadó devizanem alatt az egyedi lízingszerződésben meghatározott devizanemet kell érteni, és amennyiben a mértékadó devizanem forint, úgy a kamatváltozás II-re és a kamatváltozás III-ra vonatkozó rendelkezések nem kerülnek alkalmazásra (12. pont);
- a mértékadó kamatláb fogalma szerint: amennyiben a mértékadó devizanem egyéb (azaz nem forint vagy euro), a londoni bankközi piacon a mértékadó devizanemben 3 havi időtartamra jegyzett, a Reuters Monitor megfelelő oldalán naponta közzétett kínálati referencia-kamatláb /3 havi London InterBank Offered Rate-Libor/ (13/c pont).

Pf.II.20.486/2012/3.szám

- A 20. pont a kamatváltozás fogalmát rögzíti a következőképpen:

a) pont: kamatváltozás I.: A mértékadó kamatláb pénzpiacon bekövetkezett %-os értékének változása függvényében, a hátralévő lízingdíjak összegét érintő kamatkülönbözet.

b) pont: kamatváltozás II. (árfolyamváltozás): A mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbözet: kamatváltozás II. = fizetési kötelezettség x (fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam / mértékadó árfolyam) - 1.)

A felperes kezdeményezésére a peres felek a szerződést 2010. március 24. napján módosították akként, hogy a korábbi negyedéves árfolyam-elszámolással szemben az ún. fix konstrukció elszámolási mód került alkalmazásra. A felperes konstrukcióváltás iránti kérelmében feltüntette a 2008. május 27-én megkötött szerződésre vonatkozó egyes adatokat, így devizanemként CHF-t, árfolyam-elszámolási módként negyedéves árfolyam-elszámolást jelölt meg.

A felperes módosított keresetében elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy kizárólag az alperessel kötött lízingszerződés 6. pontján alapul a fizetési kötelezettsége. Állította, hogy a perbeli szerződés fogyasztási szerződésnek minősül, amely általános szerződési feltételeket tartalmaz. E szerződési feltételek közül az egyedi lízingszerződés 3. és 4. pontja tisztességtelennek minősül, mert ellentmond a 6. pontban foglaltaknak. Ez utóbbiból ugyanis az tűnik ki, hogy a finanszírozás forintalapú, hiszen forintban határozza meg fizetési kötelezettségeit, kamatkikötést pedig nem tartalmaz. Ehhez képest értelmezhetetlen a 3. pont svájci frank devizanemre, valamint a 4. pont kamat- és árfolyamváltozásra utaló kitétele. Véleménye szerint a szerződés 3., 4. és 6. pontja között olyan jelentős az ellentmondás, amely a 3. és a 4. pontban rögzített általános szerződési feltételt a Ptk. 209. § (4) bekezdése alapján tisztességtelennek minősíti. Állította, hogy a szerződésben írtaktól eltérően az Üzletszabályzatot az alperes nem adta át a részére, az abban foglaltakat vele nem ismertette, így az Üzletszabályzat nem vált a szerződésük részévé. Álláspontja szerint az egyedi szerződés 2. pontjának az Üzletszabályzat megismerésére és elfogadására vonatkozó kitétele ugyancsak általános szerződési feltételnek minősül, ezért a bizonyítási kötelezettség e tekintetben az alperest terheli.

Másodlagos kereseti kérelmében a szerződés érvénytelenségének a megállapítását kérte a Ptk. 200. § (2) bekezdésére és 239/A § (1) bekezdésére hivatkozással. Érvelése szerint a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. tv. (továbbiakban: Hpt.) 203. § (6) és (7) bekezdésének megsértésével kötötte az alperes a szerződést. A szerződéskötés időpontjában hatályos fenti jogszabályi rendelkezések ugyanis a devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén a

pénzügyi intézmény számára előírták, hogy tárja fel a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, s ennek tudomásulvételét az ügyfél aláírásával kellett igazolnia. A kockázatteltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kellett az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak a törlesztőrészletre gyakorolt hatását. Az alperes e jogszabályi rendelkezésnek nem tett eleget. Mindez álláspontja szerint azt jelenti, hogy a deviza-elszámolás nem lett érvényesen kikötve a szerződésben, ezért az erre vonatkozó valamennyi szerződéses rendelkezés érvénytelen.

Állítása szerint a szerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdése alapján is semmis, mert nem tartalmazza a b., c. és d. pontban foglaltakat (THM kamat, költségek, azok számítási módja, illetve megváltoztatásának lehetősége).

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Vítatta, hogy a perbeli szerződés fogyasztási szerződésnek minősül. Hangsúlyozta, hogy a szerződéskötés folyamata a felperes által benyújtott finanszírozási kérelemmel vette kezdetét, amely a részéről történő ajánlatkérésnek tekintendő, erre tett ajánlatot, amely tartalmazza a pénzügyi lízingkonstrukció paramétereit: a teljes hiteldíj mutatót, az ügyleti kamat éves százalékos mértékét, továbbá a rendszeres törlesztőrészletek összegét is. Az általános szerződési feltétel tisztességtelenségére alapított kereset kapcsán a megtámadás elkészttségére hivatkozott. Kiemelte, a felperes a szerződésből kitűnően az annak elválaszthatatlan részét képező Üzletszabályzatot átvette, azt aláírásával nyugtázta. Hangsúlyozta, a felperes által igényelt lízingkonstrukció a finanszírozási kérelemből kitűnően devizaalapú finanszírozás, amelynek lényege, hogy a lízingbeadó a finanszírozott összeget forintban folyósítja, de azt devizában tartja nyilván, a lízingbevevő pedig a törlesztést, a kamatot és a kapcsolódó díjakat forintban fizeti az aktuális devizaeladási árfolyamon, így a szerződés 3. és 6. pontja között ellentmondás nem tapasztalható. A lízingszerződés 4. pontjában megjelölt kamatváltozás I. és kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) elszámolási módjának meghatározása kapcsán hangsúlyozta, hogy a szerződésben rögzítésre került, miszerint az elszámolási mód a lízingbevevő választása szerint normál devizakonstrukcióban került megállapításra, amelynek fogalmi meghatározását a felperes a szerződés megkötésekor az Üzletszabályzatban rögzítettek szerint megismerte. Hangsúlyozta, a szerződés módosításra került 2010. március 25. napján, éppen az elszámolási mód tekintetében, ezért a lízingszerződés 4. pontját érintő megtámadási jogát a felperes elveszítette, mert a szerződésmódosítással az általa támadott lízingszerződésbeli rendelkezést megerősítette.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Határozatának indokolásában rámutatott, a felek között a Hpt. 2. számú mellékletének 11. pontjában meghatározott egyedi pénzügyi lízingszerződés jött létre, amelyre a Hpt. 203. § (6) és (7)

bekezdésének a rendelkezései nem alkalmazhatók, következésképp a felperes által hivatkozott tájékoztatási kötelezettség az alperest nem terhelte. Mindemellett megjegyezte, hogy önmagában a hivatkozott jogszabályi rendelkezés megsértése nem eredményezné a szerződés semmisségét, mert a Hpt. erre vonatkozó szankciót nem fogalmaz meg, de a törvény szövegéből sem lehet arra következtetni, hogy a jogalkotó e jogkövetkezmény alkalmazását tartaná szükségesnek. A Hpt. 213. § (1) bekezdése pedig fogyasztási, lakossági kölcsönszerződésre vonatkozóan mondja ki a szerződés semmisségét arra az esetre, ha a szerződés a törvény szabályainak nem felel meg, ezért a pénzügyi lízingszerződés esetében ennek alkalmazására sem kerülhet sor.

Rámutatott, a felperes teljes bizonyító erejű magánokiratban nyilatkozott akként, hogy az Üzletszabályzat tartalmát megismerte, azt átvette az alperestől, ennek ellenkezőjét a perben bizonyítani nem tudta. Utalt arra, a felperesnek 2008. május 27. napjától módjában állt az Üzletszabályzat beszerzése, ha azt valóban nem kapta meg. Hangsúlyozta, az alperes nem jelezte felé, hogy a szerződésben rögzítettekkel ellentétben az Üzletszabályzatot nem vette át.

Osztotta a felperes azon álláspontját, miszerint a szerződés fogyasztói szerződésnek minősül. Nem találta azonban megalapozottnak a megjelölt általános szerződési feltételek tisztességtelenségére való hivatkozást. Megállapította, a felek az esedékes havi díj összegét az Üzletszabályzatból kitűnően meghatározták, annak nyilvántartása svájci frank alapú. A lízingszerződés 4. pontja, valamint az Üzletszabályzat I. pontjának 12. és 20. b-c) pontjának egybevetésével megállapítható, hogy a svájci frank alapú elszámolás esetén a lízingdíj mértéke az előre forintban meghatározott összegen felül a svájci frank, illetőleg a forint árfolyam-változásától is függ. Az árfolyam-változás nem kizárólag az alperes számára lehet előnyös, a forint árfolyamának erősödése a felperesnek jelent előnyt. Nem talált ellentmondást megállapíthatónak a szerződés 3., 4. és 6. pontja között, utalva arra, hogy az Üzletszabályzatból következően a lízingdíj nyilvántartása történik svájci frank alapon, nem pedig a lízingügylet finanszírozása.

Mindezen túl rámutatott, a felperes maga nyújtott be svájci frank alapú finanszírozási kérelmet, ha nem lett volna tisztában ezzel a típusú és elszámolású szerződéses konstrukcióval, nem kezdeményezte volna svájci frank alapú lízingszerződés megkötését sem. Nem volt akadálya ugyanis annak, hogy forint alapú elszámolású lízingszerződést kössön.

Az ítélet ellen benyújtott fellebbezésében a felperes elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróságnak a per újabb

tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását, másodlagosan az elsőfokú ítélet keresete szerinti megváltoztatását kérte. Elsődleges fellebbezése kapcsán az elsőfokú eljárás lényeges szabályainak megsértésére hivatkozott. Álláspontja szerint tévesen alkalmazta az elsőfokú bíróság a bizonyítási kötelezettség és bizonyítási teher szabályait. A Legfelsőbb Bíróság fogyasztói szerződés érvényességével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 2/2011. (XII.12.) PK. véleményére utalva hangsúlyozta, hogy a szerződésben szereplő, az Üzletszabályzat megismerésére és átvételére vonatkozó általános szerződési feltételnek minősülő kitétel kapcsán a bizonyítás az alperest terhelte, a bizonyítási teher nem hárítható reá, mint fogyasztóra. Megjegyezte, a szerződés aláírására nem az alperes hivatali helyiségében került sor, azt ő (a felperes) és a gépkocsi eladójának képviselői írták alá, az alperes az aláírásnál nem működött közre, amely körülmény megítélése szerint alátámasztja azt az állítását, miszerint az Üzletszabályzat átadása nem történt meg. Kiemelte, hogy az Üzletszabályzat átadása esetén is törvényi vélelem szól amellett, hogy azt a felek egyedileg nem tárgyalták meg. Ezt a vélelmet pedig az alperesnek kell megdöntenie. Hangsúlyozta, ha az alperes valóban átadta volna az Üzletszabályzatot, akkor rendelkeznie kellene olyan példánnyal, amelyet mindketten aláírtak.

Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a Ptk. 207. § (1) és (2) bekezdésére alapozott „kérelmet” nem bírálta el, az elsőfokú ítélet indokolása erre nem terjed ki. Mindezzel megsértette a Pp. 221. § (1) bekezdésében írtakat.

Másodlagos fellebbezési kérelme kapcsán kereseti kérelmei sorrendjét felcserélve, elsődlegesen a lízingszerződés érvénytelenségének, másodlagosan az egyes általános szerződési feltételek érvénytelenségének megállapítását kérte.

Előadta, a lízingszerződés olyan vegyes szerződés, amely alapvetően hiteljogviszonyt testesít meg, rendezzi a lízingbevevő fizetési kötelezettségét, tartozását a lízingbeadóval szemben. A Hpt. 2. számú melléklet 11.d. pontja szerint a lízingdíj tökerésze a lízingbeadott vagyontárgy szerződés szerinti ára, ami 6 500 000 Ft. Ez az összeg a svájci frank forinthez viszonyított árfolyam-növekedésére utalással nem növelhető, hiszen az az említett jogszabályba ütközik, ezért a Ptk. 200. § (2) bekezdése értelmében a szerződés semmis. Hivatkozása szerint a tőketartozás szerződés szerinti értéke azért sem változhat, mert a lízingtárgy beszerzése belföldön belföldi jogi személytől történt forint ellenében, sem a beszerzéssel, sem a lízingbeadással összefüggésben nem merült fel olyan költség, amit svájci frankban kellett volna megfizetni. A svájci frank, mint külföldi fizetőeszköz az ügyletben szerepet nem játszott, ezért fiktív és értelmezhetetlen a szerződés 3. pontjának a mértékadó devizanemre vonatkozó kitétele. Hangsúlyozta, a perbeli

szerződés tartozásként csak forintban kifejezett összeget tartalmaz. Ellenkező esetben a tartozást svájci frankban kifejezett összegben is fel kellett volna tüntetnie a szerződésnek. A tőketartozás forintban történő szerződéses megállapítása mellett nem értelmezhető a mértékadó devizanemre vonatkozó kitétel, ezért a Ptk. 209. § (4) bekezdése alapján ez a szerződési feltétel semmis. Tévesnek minősítette az elsőfokú bíróság azon álláspontját is, miszerint a pénzügyi lízing nem hiteljogviszony, így az arra irányadó szabályok nem alkalmazhatók, ezért változatlanul fenntartotta a Hpt. 213. § (1) bekezdés b, c, d) pontjára, valamint a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésének megsértésére alapított érvelését is.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult fenntartva az elsőfokú eljárásban előadott indokait.

A fellebbezés **nem alapos.**

Az ítéletábra az elsőfokú bíróság által megállapított tényállással, az abból levont jogi következtetéssel, érdemi döntésével és annak kifejtett indokaival is egyetért, ezért ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése és Pp. 254. § (3) bekezdése alapján annak helyes indokai szerint helybenhagyta, a fellebbezésben foglaltakra figyelemmel kiemelve az alábbiakat.

A másodfokú eljárásban már nem volt vitás, hogy a peres felek által kötött pénzügyi lízingszerződés fogyasztói szerződés (Ptk. 685. § e) pont), s az sem, hogy a felperes által támadott szerződési kikötések általános szerződési feltételeknek minősülnek a Ptk. 205/A. § (1) bekezdésében foglaltak alapján.

A felperes módosított keresete szerint csak másodlagosan hivatkozott a szerződés semmisségére. Utal az ítéletábra arra, ha a fél keresetében semmisségi okra hivatkozik, a bíróságnak a kereseti kérelmek sorrendjétől függetlenül elsőként a semmisségi okokat kell vizsgálnia (Legfelsőbb Bíróság: Az érvénytelenségi perekben felmerülő egyes eljárásjogi kérdésekről szóló 2/2010. (VI.28.) PK. vélemény 6.a.). Ennek megfelelően járt el az elsőfokú bíróság is, amikor a felperes 4. sorszámú keresetmódosítást tartalmazó beadványától függetlenül elsőként a semmisségre alapított keresetet bírálta el.

A felperes a szerződés semmisségét arra alapította, hogy az a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében, illetve a Hpt. 213. § (1) bekezdés b., c. és d. pontjában foglaltakba ütközik. A Hpt. 3. § (1) bekezdése sorolja fel a törvény alkalmazásában pénzügyi szolgáltatásnak minősülő tevékenységek körét. Ezek között elkülönítetten került

megnevezésre a hitel és pénzkölcsön nyújtása (b. pont), valamint a pénzügyi lízing (c. pont). A Hpt. értelmező rendelkezéseket tartalmazó 2. számú melléklete I. pontja a pénzügyi szolgáltatások között külön fogalom-meghatározást tartalmaz a hitel és pénzkölcsön nyújtására (10. pont) és ettől elkülönítlen határozza meg a pénzügyi lízing fogalmát (11. pont). A Hpt. 203. § (6) bekezdése és (7) bekezdés a) pontjainak a per

szempontjából releváns rendelkezései kizárólag a devizahitel nyújtására irányuló, illetőleg az ingatlanra kikötött vételi jogot tartalmazó szerződések kapcsán tartalmaz a pénzügyi intézményeket terhelő kötelezettségeket. Bár a pénzügyi lízing tartalmaz hiteljogviszonyra utaló elemeket, a jogszabály a pénzügyi lízingszerződést a hivatkozott rendelkezésben nem nevesíti, erre tekintettel helytállóan foglalt állást az elsőfokú bíróság abban a kérdésben, hogy e jogszabályhely alkalmazására a perbeli jogvita eldöntése körében nem kerülhet sor.

A Hpt. szerződéskötéskor hatályos 213. § (1) bekezdése a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés tekintetében határozta meg a szerződés semmisségét eredményező okokat. A Hpt. a fogyasztási kölcsönt illetően ugyancsak külön fogalom-meghatározást tartalmaz (2. számú melléklet III.5. pont). Ebből következően a törvényi rendelkezés az ott nevesített szerződések tekintetében az irányadó, a pénzügyi lízingszerződés érvényességét nem érinti.

A felperes másodlagos keresetében az egyedi lízingszerződés 3., 4. pontjában feltüntetett feltételek érvénytelenségét kérte megállapítani, s ennek jogkövetkezményeként azt, hogy fizetési kötelezettsége a szerződés 6. pontján alapul. A szerződési feltételek érvénytelenségét a Ptk. 209. § (4) bekezdésére alapította, amelynek értelmében az általános szerződési feltétel tisztességtelenségét - tartalmától függetlenül - az is megalapozza, ha a feltétel nem világos, vagy nem érthető.

E kereseti kérelem elbírálása során mindenekelőtt azt kellett vizsgálni, hogy az alperes Üzletszabályzata a szerződés részévé vált-e. A Pp. 205/B. § (1) bekezdése értelmében az általános szerződési feltétel csak akkor válik a szerződés részévé, ha alkalmazója lehetővé tette, hogy a másik fél annak tartalmát megismerje, és ha azt a másik fél kifejezetten vagy ráutaló magatartással elfogadta. A felperesi álláspont szerint a szerződés 2. pontjában foglalt, az Üzletszabályzat megismerésére, megértésére, elfogadására és átvételére vonatkozó szerződési kitétel is általános szerződési feltételnek minősül, így a Legfelsőbb Bíróság fogyasztási szerződés érvényességével kapcsolatos egyes kérdéseiről szóló 2/2011. PK. vélemény 2. pontja alapján a bizonyítási kötelezettség az alperest terhelte, ezért jogszabálysértőnek tekintette, ahogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási kötelezettséget reá telepítette. Ez a felperesi álláspont azonban téves a következők miatt. A szerződés meghatározott személyek között - azok kölcsönös és egybehangzó akaratnyilatkozatával - keletkező jogviszony, amelyből kötelezettség származik meghatározott szolgáltatás teljesítésére és jogosultság annak követelésére (Ptk. 198. § (1) bekezdés, 205. § (1) bekezdés). E fogalom-meghatározásból következően szerződéses feltételnek a szerződés tartalmát jelentő

jogok gyakorlására és kötelezettségek teljesítésére vonatkozó szerződési kitétel minősül. Az Üzletszabályzat átvételére, illetve megismerésére, megértésére, elfogadására vonatkozó nyilatkozat egyrészt nem a felek kölcsönös és egybehangzó akaratnyilatkozata, hanem a felperes egyoldalú nyilatkozata, másrészt a szerződő felek számára nem határoz meg sem jogokat, sem kötelezettségeket, következésképpen nem tekinthető általános szerződési feltételnek. Ugyanakkor a Ptk. 205/B. § (1) bekezdése alapján az általános szerződési feltételek alkalmazójának, jelen esetben az alperesnek kellett azt bizonyítania, hogy a felperes számára lehetővé tette annak megismerését és azt a felperes elfogadta. Ezt az alperes a felperes teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt elismerő nyilatkozatával igazolta. A Pp. 196. § (1) bekezdése alapján a teljes bizonyító erejű magánokirat - az ellenkező bizonyításáig - teljes bizonyítékul szolgál arra, hogy a kiállítója az abban foglalt nyilatkozatot megtette, elfogadta, vagy magára nézve kötelezőnek ismerte el. Ennek megfelelően a felperesnek kellett volna bizonyítania, hogy a teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt nyilatkozatától eltérően az Üzletszabályzatot nem kapta meg, illetve nem volt módja az abban foglaltakat megismerni. Arra helytállóan hivatkozik a felperes, hogy a Pp. 3. § (3) bekezdése alapján a bíróság tájékoztatni köteles a felet a jogvita eldöntése érdekében a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről, illetve a bizonyítás sikertelensége következményeiről. Jelen esetben az elsőfokú bíróság valóban nem tájékoztatta a felperest a fentiek szerint őt terhelő bizonyítási kötelezettségről. Ennek az elmulasztása azzal a következménnyel jár, hogy a fellebbező félnek a Pp. 235. § (1) bekezdése alapján lehetősége van új tény állítására, illetve új bizonyíték előadására fellebbezésében (eBDT2004. 938), amely adott esetben az ítélet hatályon kívül helyezéséhez vezethet. A felperes azonban a fellebbezésében nem jelölt meg arra vonatkozó bizonyítékot, hogy az Üzletszabályzatot nem ismerhette meg, s hogy az ezért nem vált a perbeli szerződés részévé. Mindezen túl az ítélet tábla egyetért az elsőfokú bíróság azon álláspontjával, miszerint bizonyított, hogy a felperes az általános szerződési feltételeket tartalmazó Üzletszabályzatot átvette és azt megismerhette.

A Ptk. 205/B. § (1) bekezdése szerint két feltételnek kell teljesülnie ahhoz, hogy az általános szerződési feltétel a szerződés részévé váljon, nevezetesen, hogy az általános szerződési feltétel tartalma megismerhető legyen, és azt a másik fél elfogadja. A GK. 37. számú állásfoglalás szerint akkor minősül megismerhetőnek az általános szerződési feltétel, ha a feltétel alkalmazója a feltételeket rendelkezésre bocsátja, vagy a közzétett feltételek megjelenési helyét megjelöli, az elfogadás pedig ráutaló magatartással is megvalósulhat.

Tény, hogy a felperes a 2008. május 27. napján kötött szerződésben foglalt fizetési kötelezettségének mindvégig eleget tett. Lényeges, hogy 2010. március 24. napján a szerződés a kezdeményezésére módosításra került, mégpedig az elszámolási mód tekintetében. A korábbihoz képest az elszámolási mód konstrukciója változott. Ahhoz, hogy a felperes a szerződésmódosítást kérje, nyilvánvalóan ismernie kellett a

szerződéskötéskor választott, illetve a módosított elszámolási mód lényegét. Mindezek alapján helytállóan foglalt az elsőfokú bíróság állást abban a kérdésben, hogy az alperes Üzletszabályzata a szerződés részét képezi.

Az általános szerződési feltétel tisztességtelenségét a Ptk. 209. § (4) bekezdése szerint önmagában az is megalapozza, ha a feltétel nem világos, vagy nem érthető. Fogyasztói szerződés esetén a világos és érthető megfogalmazás körében kiinduló pont az, hogy a fogyasztó a gazdasági vagy vagyoni tevékenysége körén kívül eső célból szerződést kötő személy. Az általános fogyasztó nem rendelkezik különleges szakismerettel és szakértelemmel, az ügyletkötés kockázata viszont őt is terheli. A szerződés megkötése során ugyanakkor a fogyasztónak is a jóhiszeműség és tisztesség követelményének, az együttműködési kötelezettségnek megfelelően úgy kell eljárnia, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható (Ptk. 4. § (1) bekezdés, (4) bekezdés). Elvárható a fogyasztótól, hogy a nagy összegű és hosszabb távra szóló ügylet jellegéhez, nagyságrendjéhez, a vállalt kockázat mértékéhez igazodóan tájékozódjon a szerződés megkötése előtt. A szerződési feltételeket tartalmazó okiratot - az átlagfogyasztótól elvárható gondossággal - át kell tanulmányoznia, és ha a szerződésben olyan rendelkezéseket észlel, amelyeket nem ért, megfelelő magyarázatot igényelhet. Szükség esetén határidőt kérhet a szerződés áttanulmányozásához, és adott esetben igénybe veheti jogban jártas szakember közreműködését, kikérheti véleményét. Lényeges, hogy a pénzügyi kötelekben - az átlagfogyasztó által nem feltétlenül ismert - szakkifejezések használata, adott esetben matematikai formulák, képletek alkalmazása elkerülhetetlen, éppen ezért azok használata önmagában nem tisztességtelen pusztán azért, hogy megértésük a fogyasztó számára a szerződés elmélyültebb tanulmányozását, esetleg szakember segítségének igénybevételét teszi szükségessé. Tény, hogy a perbeli szerződés szakkifejezéseket tartalmaz, az egyedi lízingszerződés az alkalmazott szakkifejezések tartalmát nem fejt ki, annak fogalom-meghatározásait az Üzletszabályzat rögzíti. E kettő egybevetésével azonban már megállapítható a felperes által választott lízingkonstrukció tartalma. Lényeges, hogy a szerződéskötés időpontjában már széles körben elterjedt a devizaalapú finanszírozás. Köztudomásúnak volt mondható, hogy ez esetben devizában nyilvántartott, de forintban teljesítendő szolgáltatásról van szó, amely esetben a törlesztő részletek mértékét befolyásolhatja az árfolyam-, illetve kamatváltozás. Kiemelendő, a felperes maga sem állította, hogy a szerződés

Pf.II.20.486/2012/3.szám

áttanulmányozására hosszabb időt kért volna - esetleg jogban jártas személy véleményének kikérése érdekében -, de erre azért nem volt módja, mert az alperes arra nem adott lehetőséget (BH2012/10/247. számú jogeset).

A Ptk. 207. § (2) bekezdése kiegészítő szabályt állapít meg az általános feltételek és a fogyasztási szerződések értelmezésére. Az in dubio contra proferentem szabálya az általános szerződési feltétel meghatározójával szerződő fél, illetve a fogyasztó számára mondja ki a kedvezőbb értelmezés elvét. A felperes álláspontja szerint e jogszabályi

rendelkezésre alapítottan - tekintve, hogy a szerződés 3-4. pontja ellentétben áll a 6. pontban írtakkal - a szerződésnek a deviza alapú elszámolásra, s ezzel összefüggésben kamat- és árfolyamváltozásra vonatkozó rendelkezéseit figyelmen kívül hagyva kell a szerződés tartalmát értelmezni. Az előzőekben kifejtettek alapján azonban a Ptk. 207. § (2) bekezdése szabályainak alkalmazásával sem lehet a szerződést a felperes keresetének megfelelő tartalommal értelmezni, nevezetesen, hogy fizetési kötelezettsége az egyedi lízingszerződés 6. pontjában foglaltak szerint állapítható meg. Az egyedi szerződés 3. pontja egyértelmű abban a kérdésben, hogy a lízingügylet keretében nem forint, hanem devizaalapú hitelezés történt. Ennek lényege, hogy a kölcsön folyósítása és törlesztése forintban történik, devizában történő pénzmozgás ténylegesen nincs, az aktuális devizaárfolyam csupán az elszámolás alapját adja. A devizaalapú hitel tehát forint hitel értékállandósági kikötéssel: az adós mindig az aktuális devizaárfolyam átszámításával köteles forintban törleszteni a tartozását. Az ilyen típusú ügyletek létrejöttét az motiválta, hogy a pénzpiacokon a devizahitelek kamata (többnyire lényegesen) alacsonyabb, mint a forint hitelé, ennél fogva - a költségeket és díjakat is figyelembe véve - a kölcsönbevevő alacsonyabb ügyleti kamat mellett juthat kölcsönhöz. E hitelkonstrukciónak ugyanakkor értelemszerű velejárója, hogy a törlesztőrészek egyrészt az adott devizanemre irányadó pénzpiaci kamatváltozást, másrészt az aktuális devizaárfolyamot követik, azon történik az elszámolás, következésképpen a kamatláb illetve a devizaárfolyam kedvezőtlen alakulása növeli, az árfolyam erősödése vagy a kamatláb csökkenése pedig csökkenti a törlesztőrészek nagyságát (BDT 2012/7-8/131. számú jogeset). A szerződési szabadság Ptk. 200. § (1) bekezdésében megfogalmazott elvéből következően - jogszabály tiltó rendelkezésének hiányában - nincs, s a szerződéskötés időpontjában sem volt akadálya annak, hogy a felek devizaelszámolású lízingügyletet kössenek. A perbeli szerződés - az Üzletszabályzatban foglaltakat is figyelembe véve - a fenti tartalomnak megfelelő devizaalapú hitelkonstrukciónak felel meg. A szerződés gondos áttanulmányozása alapján ez a szerződési tartalom a felperes számára is felismerhető volt, s egyben érthető lehetett számára az is, hogy az egyedi szerződés 6. pontjában rögzített forintösszegek a svájci frankra a szerződéskötés időpontjában irányadó londoni bankközi piacon jegyzett referencia-kamatláb és az e deviza forinthez viszonyított szerződéskötéskori árfolyama alapján kerültek meghatározásra. Tudnia kellett

- 12 -

ugyanakkor, hogy ezek az összegek csak tájékoztató jellegűek olyan értelemben, hogy akár a referencia-kamatláb, akár az árfolyamváltozás a törlesztőrészek összegének növekedésével vagy csökkenésével jár.

Alapítan az a fellebbezési érvelés, miszerint az elsőfokú bíróság a felperes Ptk. 207. § (2) bekezdésére alapított „kérelmét” nem bírálta el, és ehhez kapcsolódóan indokolási kötelezettségének sem tett eleget. Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában e jogszabályhelyet nem hívta ugyan fel, azonban ítélete jogi indokolása tartalmazza azon okfejtését, hogy miért nem lehet kizárólag a szerződés 6. pontját irányadónak tekinteni a felperesi kötelezettség teljesítése tekintetében.

A felperes vagylagos kereseti kérelmeket terjesztett elő a lízingszerződés érvénytelenségének, illetve egyes általános szerződési feltételek érvénytelenségének megállapítását kérve. Az Itv. 40. § (2) bekezdése értelmében vagylagos kérelmek

esetében az illetéket annak a kérelemnek megfelelő mértékben kell megfizetni, amely után a legmagasabb illeték jár.

A szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti kereset esetén a pertárgy értékeként a szerződésben kikötött szolgáltatásért járó ellenszolgáltatás értékét kell figyelembe venni (BH2001. 132/II., BH1997. 411). A perbeli lízingszerződés esetén ez 9 666 520 Ft. Az Itv. említett szabálya szerint tehát az első- és a másodfokú eljárásban egyaránt a fenti perérték az illetékszámítás alapja. Ehhez képest a felperes az Itv. 39. § (3) bekezdése szerinti meg nem határozható perérték alapulvételével rótta le mind az elsőfokú, mind pedig a másodfokú eljárási illetéket, ezért az ítéletábra a különbözetként jelentkező eljárási illeték megfizetésére az Itv. 73/A. § (3) bekezdése alapján hivatalos lelet készítésének terhével kötelezte a felperest a Pp. 253. § (3) bekezdésében írtakra figyelemmel.

A Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte továbbá az alperes - jogi képviselőjével felmerült, és a 32/2003. (VIII.22.) IM. rendelet 3. § (2) bekezdés a) pont, (5) - (6) bekezdés és 4/A. §-a szerint megállapított - másodfokú perköltségének a megfizetésére,

S z e g e d , 2012. november 14.

Dr.Szeghő Katalin sk.	Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.	Bereczkyné dr. Lengyel Nóra sk.
a tanács elnöke	előadó bíró	táblabíró